

CANCERUL – FLAGEL MONDIAL

CARMEN DANIELA DOMNARIU¹

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Cuvinte cheie: cancer, tipuri de cancer, incidența cancerului, mortalitatea prin cancer

Keywords: cancer, types of cancer, cancer incidence, cancer mortality

Rezumat: Cancerul este o cauză importantă de deces, atât la nivel mondial, cât și european și național. Proiecțiile pentru 2030 arată o creștere a numărului de decese cauzate de cancer de la 7,6 milioane în 2008 la 11 milioane în 2030. Se înregistrează o distribuție diferită atât a incidenței, cât și a mortalității prin cancer la bărbați, față de femei. Factorii de risc sunt multipli, dar 30 % din cancere sunt determinate de cinci factori de risc asupra cărora se poate interveni.

Abstract: Cancer is a leading cause of death at worldwide, European and national level. Deaths from cancer worldwide are projected to continue to rise from 7,6 million in 2008 to 11 million in 2030. There is a different distribution of cancer incidence and mortality in men and women. The risk factors are many, but 30% of the cancers are due to five main risk factors that can be intervened upon.

ARTICOL ȘTIINȚIFIC DE SINTEZĂ BIBLIOGRAFICĂ

Cancerul este o problemă majoră de sănătate publică, asociată semnificativ cu decesul și handicapul. Acesta este a doua cauză de deces în țările dezvoltate și este una dintre cele trei cauze de deces pentru adulți în țările în curs de dezvoltare.[1]

Cancerul este o cauză importantă de deces la nivel mondial, responsabilă pentru 7.6 milioane de decese, ceea ce reprezintă aproximativ 13% din totalul deceselor, în 2008. [3] Primele cinci tipuri de cancer cu cea mai mare frecvență a mortalității pe glob, sunt: cancerul pulmonar, responsabil de 1,4 milioane de decese la nivel mondial, cancerul de stomac (740 000 decese), cancerul hepatic (700 000 decese), cancerul colorectal (610 000 decese) și cancerul de sân (460 000 de decese). Aproximativ 70% din totalul deceselor de cancer au avut loc în țările cu venituri mici și medii.

Proiecțiile pentru 2030 a numărului de decese cauzate de cancer la nivel mondial arată o creștere la peste 11 milioane.[3]

În Europa, ierarhia primelor cinci ranguri de mortalitate prin cancer este modificată. Locul întâi este ocupat de cancerul de plămân, al doilea de cancerul colorectal, urmat de cel de stomac, sân și prostată. (figura nr.1) [2]

Afectarea este diferită la femei, față de bărbați. La bărbați cele mai frecvente localizări ale cancerului, după numărul total de cazuri, sunt cancerul de prostată, plămân, colorectal, vezică urinară, stomac. (figura nr.2)

Cancerul de prostată are cea mai mare incidență la bărbați, în timp ce la femei incidența cea mai crescută este dată de cancerul de sân. Cele mai frecvente cazuri de cancer la femei sunt: cancerul la sân, colorectal, plămân, corp uterin și ovar. (figura nr. 3) În schimb, mortalitatea cea mai crescută este determinată de cancerul pulmonar la bărbați și cancerul de sân la femei.

Se observă că la femei, cancerul de sân ocupă rangul întâi, atât din punct de vedere al incidenței, cât și al mortalității.

Figura nr. 1. Distribuția mortalității standardizate prin cancer după localizare (sursa GLOBOCAN 2008, International Agency for Research on Cancer,WHO)

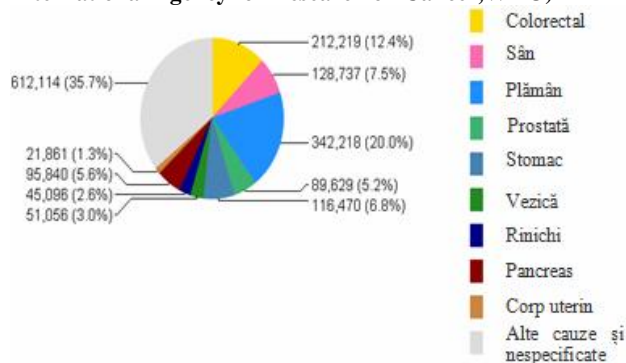
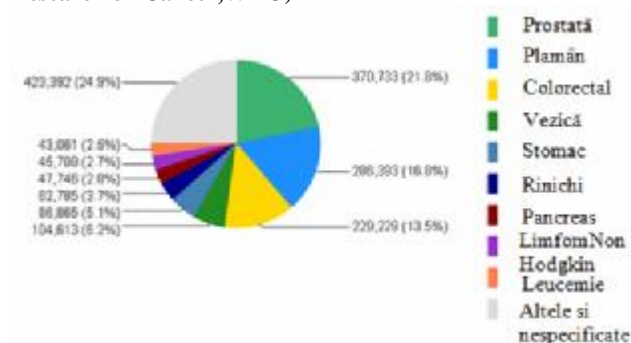

Figura nr. 2. Incidența tipurilor de cancer la bărbați, 2008 (sursa GLOBOCAN 2008, International Agency for Research on Cancer,WHO)

Aproximativ 30% din decesele prin cancer sunt cauzate de cinci factori de risc: indicele crescut de masă corporală (IMC crescut), consumul redus de fructe și legume, lipsa de activitate fizică, consumul de tutun și consumul de alcool. [2] Inactivitatea fizică este principala cauză pentru

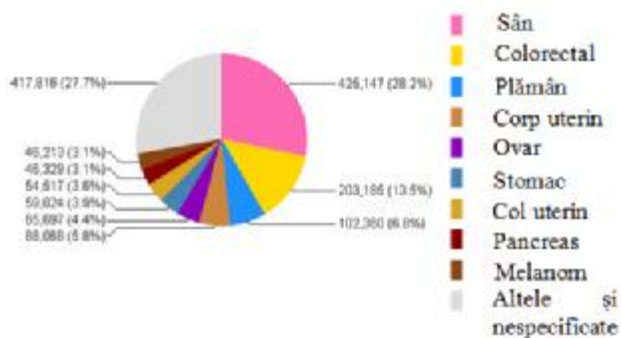
¹Autor Corespondent: Carmen Domnariu, Centrul Regional de Sănătate Publică Sibiu, Str. Lupei, Nr. 21, Sibiu, 550330, România, e-mail: cdomnariu@yahoo.com, tel +40-(269) 21.28.12

Articol intrat în redacție în 09.07.2011 și acceptat spre publicare în 30.09. 2011
ACTA MEDICA TRANSILVANICA Decembrie 2011; 2(4)1-2

aproximativ 21-25% din povara datorată cancerului de sân și de colon. [4]

Factorii de risc pentru cancer sunt multipli și complecși, în funcție de localizare.

Figura nr. 3. Incidența tipurilor de cancer la femei, 2008 (sursa GLOBOCAN 2008, International Agency for Research on Cancer,WHO)

Consumul de tutun, consumul de alcool, dieta nesănătoasă, virusul hepatitei B (VHB), virusul hepatitei C (VHC), precum și anumite tipuri de human papiloma virus (HPV) sunt factori de risc pentru cancer în țările cu venituri mici și medii. Cancerul cervical, determinat de HPV, este o cauză principală de deces în rândul femeilor din țările cu venituri mici.

Mai mult de jumătate din cazurile de cancer și 60% din decese provocate de cancer au loc în țările mai puțin dezvoltate. [5]

Povara datorată cancerului este foarte mare. Aceasta poate fi redusă și controlată de către punerea în aplicare a strategiilor bazate pe dovezi pentru prevenirea cancerului, depistarea precoce a cancerului și tratamentul pacienților cu cancer. [3]

Mai mult de 30% din cancer ar putea fi prevenite prin modificarea sau evitarea factorilor de risc esențiali, inclusiv: consumul de tutun, supragreutatea sau obezitatea, consumul scăzut de fructe și legume, lipsa de activitate fizică, consumul de alcool, HPV cu transmitere sexuală, infecții, poluarea urbană a aerului, fumul de interior de uz casnic de la combustibilii solizi. [3]

Conform OMS, strategiile de prevenire pot fi orientate spre:

- Evitarea factorilor de risc enumerați mai sus;
- Vaccinarea împotriva virusului papiloma uman (HPV) și a virusului hepatitic B (VHB);
- Controlul riscurilor profesionale;
- Reducerea expunerii la soare.

Detectarea timpurie și tratarea precoce duc la reducerea mortalității prin cancer. Există două componente ale eforturilor de depistare precoce: diagnosticul precoce și screeningul.

Screeningul constă în aplicarea sistematică a unui test de depistare într-o populație asimptomatică. Acesta urmărește să identifice persoanele cu anomalii sugestive de un cancer, specifice sau pre-cancer. Un test screening pozitiv trebuie urmat imediat de diagnostic și tratament. Programele de screening sunt eficiente mai ales pentru tipurile de cancer frecvente, care au un test screening cost-eficient, accesibil și acceptabil pentru majoritatea populației la risc.

Unele dintre cele mai comune tipuri de cancer, cum ar fi cancerul de sân, cancerul de col uterin, cancerul oral și cancerul colorectal au rate mai mari de vindecare atunci când sunt depistate precoce și tratate în conformitate cu cele mai bune practici. [3]

Unele tipuri de cancer, chiar dacă sunt difuze, cum ar fi leucemiile și limfoamele la copii, și seminom testicular, au rate ridicate de vindecare dacă se aplică un tratament adecvat.

În 2008, Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a lansat Planul de acțiune pentru bolile netransmisibile.

Organizația Mondială a Sănătății și Agenția Internațională pentru Cercetare în Domeniul Cancerului, Agenția de Cancer de Specialitate a OMS, colaborează cu alte organisme ale Națiunilor Unite și cu alți parteneri internaționali în materie de prevenire și control a cancerului și recomandă:

- creșterea angajamentului politic pentru prevenirea și controlul cancerului;
- generarea de cunoștințe noi și difuzarea cunoștințelor existente, pentru a facilita difuzarea de abordări bazate pe probe de control a cancerului;
- dezvoltarea de standarde și instrumente pentru a ghida planificarea și punerea în aplicare a intervențiilor pentru prevenirea, depistarea precoce, tratamentul și îngrijirea bolnavilor de cancer;
- să faciliteze crearea de rețele largi de parteneri pentru controlul cancerului la nivel global, regional și național;
- să consolideze sistemele de sănătate la nivel național și local;
- furnizarea de asistență tehnică pentru transferul rapid, eficient al intervențiilor prin cele mai bune practici în țările în curs de dezvoltare;
- coordonarea și efectuarea cercetărilor privind cauzele cancerului uman, mecanismele de carcinogeneză, și dezvoltarea strategiilor științifice pentru prevenirea și controlul cancerului.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE

1. The Global Burden of Cancer, The facts, Boehringer Ingelheim GmbH, May 2009;
2. GLOBOCAN, International Agency for Research on Cancer,WHO, 2010;
3. World Health Organization, Fact sheet, no 297, October 2011;
4. World Health Organization, Global recommendations on physical activity for health, 2010, ISBN 978 92 4 159 997 9;
5. Boyle/ P, and Levin, B. World Cancer Report 2008, IARC, Lyon: International Agency for Research on Cancer p42.